

ŪKININKŲ IR KITŲ ŽEMĖS ŪKIO VEIKLĄ VYKdanČIŲ GYVENTOJŲ MOKESČIAI
(atnaujinta pagal teisės aktų nuostatas, galiojančias 2024 m. gruodžio 1 d.)
(informacija apie žemės ūkio veiklos pajamų apmokestinimą aktuali iki 2025-12-31)

Turinys

I. Gyventojų pajamų mokestis.....	2
1.1. Gaunamų pajamų priskyrimas pajamoms iš žemės ūkio veiklos.....	2
1.2. Registravimasis mokesčių mokėtoju	2
1.3. Pajamų iš žemės ūkio veiklos pripažinimas	3
1.4. Pajamų iš žemės ūkio veiklos apmokestinimas	3
1.5. Išlaidos, mažinančios apmokestinamąsias individualios veiklos pajamas	4
1.6. Išlaidos, nepriskiriamos leidžiamiems atskaitymams.....	5
1.7. Mokestinio laikotarpio nuostolių perkėlimas	6
1.8. Pajamų apmokestinimas pardavus individualioje veikloje naudojamą turtą	6
1.10. Pajamų iš žemės ūkio veiklos deklaravimas	7
II. Pridėtinės vertės mokestis	8
III. Privalomojo sveikatos draudimo įmokos	9
IV. Valstybinio socialinio draudimo įmokos.....	10
V. Nekilnojamojo turto mokestis	12
VI. Finansinės apskaitos tvarkymas	12
VII. Aktualūs klausimai – atsakymai	13

I. Gyventojų pajamų mokestis

1.1. Gaunamų pajamų priskyrimas pajamoms iš žemės ūkio veiklos

Ūkininkų ir jų partnerių bei kitų fizinių asmenų (toliau – žemės ūkio veiklą vykdančys gyventojai) pajamų, gautų iš žemės ūkio veiklos, apmokestinimą reglamentuoja GPMĮ¹.

GPMĮ 2 str. 33 punkte apibrėžta pajamų iš žemės ūkio veiklos sąvoka, pagal kurią šios rūšies pajamoms priskiriamos:

1) pajamos iš žemės ūkio produktų gamybos, kaip tai apibrėžta Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatyme²,

2) pajamos iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintame sąraše nurodytų paslaugų žemės ūkiui teikimo,

3) pajamos, gautos realizuojant iš savo ūkio žemės ūkio produktų pagamintus maisto produktus.

Sprendžiant dėl gyventojų gautų pajamų priskyrimo pajamoms iš žemės ūkio veiklos, atsižvelgiama į tai, kad:

1) pagal Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymą, žemės ūkio produktų gamyba – tai veikla, apimanti pirminę gamybą ir (ar) jos metu gautų savo žemės ūkio produktų pirminį perdirbimą. Pirminė gamyba – žemės ūkio produktų gamyba, įskaitant ir auginimą, derliaus nuėmimą, melžimą, gyvūnų veisimą. Pirminis perdirbimas – apdorojimas, apdirbimas, pirminis tvarkymas, kurios metu iš žemės ūkio produkto nekeičiant jo cheminės sudėties taip pat gaunamas žemės ūkio produktas. Žemės ūkio produktais laikomi augalininkystės, gyvulininkystės, paukštininkystės, žvėrininkystės, bitininkystės, žuvininkystės produktai, užaugintos miško uogos, vaistažolės, grybai ir iš jų gauti pirminio perdirbimo produktai, skirti vartoti arba tolesnei maisto produktų ar ne maisto produktų gamybai;

2) paslaugos žemės ūkiui suprantamos kaip su žemės ūkiu susijusios paslaugos, išvardintos Paslaugų žemės ūkiui sąraše³;

3) pajamomis iš žemės ūkio veiklos laikomos gyventojų pinigais ir (ar) natūra gautos pajamos už realizuotus iš savo ūkio žemės ūkio produktų (t. y. paties gyventojų ūkyje užaugintų produktų) pagamintus maisto produktus. Pajamoms iš žemės ūkio veiklos priskiriamos ne tik už atitinkamus produktus ar paslaugas pinigais ir (ar) natūra gyventojų gautos išmokos, bet ir kita natūra gauta nauda, kurią asmuo gauna kaip papildomą atlygį už patiektą produkciją ar suteiktas paslaugas.

1.2. Registravimas mokesčių mokėtoju

Žemės ūkio veikla besiverčiantis gyventojas GPMĮ taikymo tikslais laikomas vykdančiu individualią veiklą.

Ūkininkų ūkių įregistravimo pažymėjimai išduodami įsakymo⁴ nustatyta tvarka. Vadovaujantis Ūkininkų ūkių registro nuostatais⁵, ūkininkų ūkių įregistravimo pažymėjimus išduoda ir registro objektą (ūkį) į Ūkininkų ūkių registro duomenų bazę įrašo savivaldybių administracijos. Ūkininkas, kuris verčiasi žemės ūkio veikla kartu su kitais fiziniais asmenimis (sutuoktiniu, šeimos nariais arba kitais fiziniais asmenimis), turi sudaryti su jais jungtinės veiklos (partnerystės) sutartis (išskyrus sutuoktinį, jeigu sutuoktiniai nėra sudarę vedybų sutarties).

Ūkininkai ir jų partneriai į Mokesčių mokėtojų registrą registruojami automatiškai, pagal Ūkininkų ūkių registro pateikiamus duomenis, todėl jie neturi teikti REG812 formos dėl vykdomos žemės ūkio veiklos. Ūkininkų ūkių registrai pateikiami duomenys apie vykdomą žemės ūkio veiklą kartu su kitais gyventojų duomenimis, esančiais Mokesčių mokėtojų registre, skelbiami e. VMI

¹ Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymas.

² Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymas.

³ Paslaugų žemės ūkiui sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 76 „Dėl Paslaugų žemės ūkiui sąrašo patvirtinimo“.

⁴ Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. 3D-844 „Dėl ūkininko ūkio įregistravimo pažymėjimų išdavimo tvarkos aprašo“.

⁵ Ūkininkų ūkių registro nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 25 d. nutarimu Nr. 817 „Dėl Ūkininkų ūkių registro nuostatų patvirtinimo“.

portalo autorizuotų elektroninių paslaugų srityje Mano VMI (toliau – Mano VMI). Pažymą gyventojas gali atsispausdinti iš Mano VMI arba atsiimti asmeniškai bet kurioje apskrities Valstybinėje mokesčių inspekcijoje (toliau – VMI), pateikęs asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

Jeigu žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas pageidauja užsiimti kita tęstinio pobūdžio savarankiška veikla, jis turi informuoti mokesčių administratorių, pateikdamas REG812 formą⁶ VMI, ne vėliau kaip veiklos vykdymo pradžios dieną. REG812 forma taip pat gali būti teikiama, kai ūkininkai Mokesčių mokėtojų registro tvarkytojui papildomai nori pranešti apie telekomunikacinius rekvizitus (telefoną, elektroninio pašto adresą) ir tikslų ūkio adresą. REG812 formą galima pateikti prisijungus prie Mano VMI.

1.3. Pajamų iš žemės ūkio veiklos pripažinimas

Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojai, kurie nėra įregistruoti PVM mokėtojais arba savo veiklai nepriskyrė ir nenaudoja ilgalaikio turto, pajamas iš vykdomos žemės ūkio veiklos pripažįsta pagal pinigų apskaitos principą, t. y. pajamos pripažįstamos faktiniu jų gavimo momentu (GPMĮ 8 str. 1 dalis).

Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojai, kurie įregistruoti PVM mokėtojais arba savo veiklai priskiria ir joje naudoja ilgalaikį turtą, pajamas pripažįsta pagal kaupimo apskaitos principą, t. y. pajamos pripažįstamos tuo mokestiniu laikotarpiu, kurį jos uždirbamos (kada prekės (produkcija) parduodamos ar paslaugos suteikiamos (darbai atliekami)), neatsižvelgiant į apmokėjimo momentą (GPMĮ 8 str. 5 dalis).

Pagal nuo 2023 m. sausio 1 d. galiojantį GPMĮ 8 straipsnį, individualią veiklą vykdančias gyventojai, įskaitant ir ūkininkus, neturintys prievolės taikyti kaupimo apskaitos principo, gali pasirinkti kurį (pinigų ar kaupimo) apskaitos principą taikyti.

1.4. Pajamų iš žemės ūkio veiklos apmokestinimas

Žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų gautos (uždirbtos) pajamos iš žemės ūkio veiklos pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 23 punktą priskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms, jeigu šios rūšies pajamas gaunantis gyventojas mokestiniu laikotarpiu neprivalo registruotis ir nėra įregistruotas PVM mokėtoju. Taigi, šiame skyriuje nurodytas pajamų mokesčio sumos, mokėtinos nuo individualios žemės ūkio veiklos pajamų, apskaičiavimas aktualus gyventojams, kurie vykdo individualią žemės ūkio veiklą ir privalo registruotis ar yra įregistruoti PVM mokėtojais. Atvejai, kai Lietuvos Respublikos apmokestinamieji asmenys privalo registruotis PVM mokėtojais, skaičiuoti ir mokėti PVM, nustatyti PVM įstatymo⁷ 71, 71¹ straipsniuose (žr. II skyrių).

Individualios veiklos pajamos apmokestinamos taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą. Mokėtina pajamų mokesčio suma nustatoma metinėms apmokestinamoms žemės ūkio veiklos pajamoms (per kalendorinius metus gautų pajamų ir su veiklos vykdymu susijusių leidžiamų atskaitymų skirtumas) pritaikius 15 proc. pajamų mokesčio tarifą ir iš gautos sumos atėmus pajamų mokesčio kreditą (toliau – PMK), kuris apskaičiuojamas pagal šias formules:

1. Kai metinės apmokestinamosios žemės ūkio veiklos pajamos neviršija 20 000 EUR, PMK yra lygus metinių žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų sumai, padaugintai iš 0,1.

Pavyzdžiui, gyventojas 2024 m. mokestiniu laikotarpiu gavo 20 000 EUR pajamų ir patyrė 7 000 EUR išlaidų, t. y. gavo 13 000 EUR apmokestinamųjų pajamų. Apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokesčio sumą, visų pirma, šioms pajamoms pritaikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas ($13\,000 \times 0,15 = 1\,950$). PMK nuo gautų apmokestinamųjų pajamų yra lygus 1 300 EUR ($13\,000 \times 0,1$). Apskaičiuojama mokėtina pajamų mokesčio suma ($1\,950 - 1\,300 = 650$). Taigi, nuo 2024 m. mokestiniu laikotarpiu gautų 13 000 EUR apmokestinamųjų žemės ūkio veiklos pajamų, gyventojas mokėtų 650 EUR gyventojų pajamų mokestį (mokėtina pajamų mokesčio suma atitinka 5 proc. nuo 13 000 EUR).

⁶ Fizinio asmens prašymo įregistruoti į Mokesčių mokėtojų registrą REG812 forma, patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2013 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. VA-36 „Dėl Fizinio asmens įregistravimo į Mokesčių mokėtojų registrą/išregistravimo iš Mokesčių mokėtojų registro taisyklių patvirtinimo“.

⁷ Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymas.

Žemės ūkio veiklą vykdančio gyventojų apmokestinamųjų pajamų iš žemės ūkio veiklos (ir individualios veiklos, vykdomos pagal pažymą) suma, neviršijanti 20 000 EUR, faktiškai apmokestinama 5 proc. pajamų mokesčiu.

2. Kai apmokestinamosios žemės ūkio veiklos pajamos viršija 20 000 EUR, PMK apskaičiuojamas pagal formulę: $PMK = \text{žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos} \times (0,1 - 2/300\,000 \times (\text{apmokestinamosios žemės ūkio veiklos pajamos} - 20\,000))$.

Pavyzdžiui, gyventojas 2024 m. mokestiniu laikotarpiu gavo 36 000 EUR pajamų ir patyrė 11 000 EUR išlaidų, metinės gyventojų žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos sudaro 25 000 EUR. Visų pirma, apskaičiuojama pajamų mokesčio suma pritaikius GPMĮ 6 str. 1 dalyje nurodytą 15 proc. pajamų mokesčio tarifą ($25\,000 \times 0,15 = 3\,750$). Toliau apskaičiuojamas PMK pagal formulę, kai metinės žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos viršija 20 000 EUR, t. y. $PMK = 25\,000 \times (0,1 - 2/300\,000 \times (25\,000 - 20\,000)) = 1\,666,66(6)$. Taigi, PMK = 1 666,67 EUR, o apskaičiuotas pajamų mokestis apmokestinamosioms pajamoms (25 000) pritaikius 15 proc. pajamų mokesčio tarifą yra 3 750 EUR. Gyventojų mokėtina pajamų mokesčio suma gavus 25 000 EUR apmokestinamųjų pajamų yra lygi 2 083,33 EUR ($3\,750 - 1\,666,67 = 2\,083,33$);

3. Kai apskaičiuojant PMK yra gaunama neigiama suma, laikoma, jog PMK yra lygus nuliui.

Pavyzdžiui, gyventojas apskaičiavo, kad per 2024 m. mokestinį laikotarpį gavo 56 000 EUR apmokestinamųjų pajamų. Apskaičiuojama pajamų mokesčio suma pritaikius GPMĮ 6 str. 1 dalyje nurodytą 15 proc. pajamų mokesčio tarifą ($56\,000 \times 0,15 = 8\,400$). PMK apskaičiuojamas pagal formulę, kai apmokestinamosios pajamos viršija 20 000 EUR, t. y. $PMK = 56\,000 \times (0,1 - 2/300\,000 \times (56\,000 - 20\,000)) = -7\,840$. Kadangi apskaičiuotas PMK yra neigiamas, laikoma, kad jis yra lygus 0. Todėl gyventojų mokėtina pajamų mokesčio suma yra 8 400 EUR ($8\,400 - 0 = 8\,400$).

Taigi, kai apskaičiuojamas neigiamas PMK arba jis lygus 0, pajamų mokestis apskaičiuojamas žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų sumą padauginus iš 15 proc. pajamų mokesčio tarifo.

1.5. Išlaidos, mažinančios apmokestinamąsias individualios veiklos pajamas

Apskaičiuojant apmokestinamąsias žemės ūkio veiklos pajamas, iš per mokestinį laikotarpį gautų (uždirbtų) žemės ūkio veiklos pajamų **atimami GPMĮ 18 straipsnyje nustatyti leidžiami atskaitymai**.

Apskaičiuojant pajamų mokestį, gyventojų pagal individualios veiklos pažymą vykdomos individualios veiklos (ar veiklų, jei pagal pažymą vykdoma ne viena veikla) pajamos ir pajamos iš žemės ūkio veiklos yra sumuojamos, o leidžiami atskaitymai priskiriami visoms gyventojų gautoms (uždirbtoms) individualios pajamoms.

Apskaičiuojant apmokestinamąsias individualios veiklos pajamas, iš per mokestinį laikotarpį gautų (uždirbtų) pajamų **galima atimti**:

- leidžiamus atskaitymus, susijusius su individualios veiklos pajamų gavimu (uždirbimu), pagrįstus dokumentais, kurie privalo turėti finansinę apskaitą reglamentuojančių teisės aktų nustatytą privalomą finansinės apskaitos dokumentų informaciją; arba

- sumą, lygią 30 proc. gautų (uždirbtų) individualios veiklos pajamų, nereikalaujant faktinės išlaidas pagrįsti atitinkamais dokumentais.

Taigi, žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai, apskaičiuodami ir deklaruodami pajamų mokestį, gali pasirinkti alternatyvią gautoms (uždirbtoms) pajamoms tenkančių išlaidų pripažinimo tvarką – individualios veiklos pajamų gavęs gyventojas gali pasirinkti **leidžiamaisiais atskaitymais laikyti 30 proc. tokių pajamų sumos**. Toks išlaidų atskaitymo būdas negalimas, kai gyventojas individualios veiklos pajamas (jų dalį) gauna iš darbdavio. Tokiu atveju jis neprivalo pagrįsti atskaitomos išlaidų sumos dokumentais ir mokestinių prievolių apskaičiavimo tikslais tvarkyti su veikla susijusių išlaidų apskaitos.

Vadovaujantis GPMĮ 18 str. 1, 8 ir 9 dalių nuostatomis, kai gyventojas, kuris verčiasi individualia veikla, **pasirenka leidžiamaisiais atskaitymais laikyti faktiškai patirtas išlaidas** (susijusias su per mokestinį laikotarpį faktiškai gautomis (uždirbtomis) individualios veiklos pajamomis), jas turi pagrįsti dokumentais, kurie privalo turėti finansinę apskaitą

reglamentuojančių teisės aktų nustatyta privalomą finansinės apskaitos dokumentų informaciją (sąskaitomis faktūromis, PVM sąskaitomis faktūromis, kasos aparato kvitais ir kt.).

Leidžiamais atskaitymais laikomos įprastinės ir būtinos žemės ūkio veiklai vykdyti išlaidos – sėklos ir sodmenys, pašarai, trąšos, augalų ir gyvūnų apsaugos priemonės, degalai ir tepalai, atsarginės dalys, statybinės ir remonto medžiagos, elektra, vanduo, dujos, ilgalaikio turto (ar jo dalies) nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos (ilgalaikis turtas (ar jo dalis), kuris priskiriamas žemės ūkio veiklai), turto remonto sąnaudos, žemės mokesčio ir nuomos sąnaudos, turto draudimo sąnaudos, palūkanų, įrankių įsigijimo, darbo užmokesčio išlaidos, valstybinio socialinio draudimo (toliau – VSD) įmokos⁸, PSD įmokos⁹, privalomos rinkliavos, mokesčiai ir kitos su individualia žemės ūkio veikla susijusios išlaidos. Pažymėtina, kad išlaidos priskiriamos leidžiamiesiems atskaitymams ir tais atvejais, kai išlaidas pagrindžiantys dokumentai yra išrašyti ne žemės ūkio veiklą vykdančio gyventojų, o jo partnerio vardu.

Žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai leidžiamiesiems atskaitymams gali priskirti **visas su individualios veiklos pajamų gavimu arba uždirbimu susijusias patirtas išlaidas**, kurių atskaitymas iš pajamų nėra ribojamas pagal GPMĮ 18 str. 2 dalį, draudžiamas pagal minėto straipsnio 3 dalį, ar kurių atskaitymui Nuolatinio Lietuvos gyventojų su individualios veiklos pajamų gavimu arba uždirbimu susijusių išlaidų priskyrimo leidžiamiesiems atskaitymams bei jų apskaičiavimo tvarkos apraše¹⁰ nenustatyta kitokių specialių taisyklių.

Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas, norėdamas, kad ilgalaikio turto (ar jo dalies) nusidėvėjimo (amortizacijos), eksploatavimo, remonto (rekonstrukcijos) sąnaudos būtų laikomos leidžiamais atskaitymais ir / arba norėdamas atskaityti tokio turto pirkimo (importo) PVM, prieš pradėdamas individualioje veikloje naudoti ilgalaikį turtą (ar jo dalį), turi mokesčių administratoriui pateikti užpildytą Fizinio asmens pranešimo apie ilgalaikio turto ar jo dalies priskyrimą vykdomai individualiai ir / arba ekonominei veiklai FR0457 formą¹¹.

Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas gali skaičiuoti veikloje naudojamo ilgalaikio materialaus turto (ar jo dalies) nusidėvėjimą ir šias išlaidas priskirti leidžiamiesiems atskaitymams, jei turtas (ar jo dalis):

- priklauso žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui nuosavybės teise arba gautas pagal lizingo (finansinės nuomos) sutartį, kurioje numatytas nuosavybės teisės perėjimas; ir
- naudojamas tik žemės ūkio individualioje veikloje; ir
- apie jo naudojimą pranešta FR0457 formoje.

1.6. Išlaidos, nepriskiriamos leidžiamiesiems atskaitymams

Gyvenamųjų pastatų, patalpų bei lengvųjų automobilių įsigijimo bei nusidėvėjimo išlaidos nepriskiriamos leidžiamiesiems atskaitymams. Žemės įsigijimo išlaidos, išskyrus palūkanas, mokamas už gautą paskolą žemės ūkio veiklai skirtą žemės sklypo įsigijimui, neviršijant tokios paskolos rinkos kainos, nepriskiriamos leidžiamiesiems atskaitymams, o nusidėvėjimas neskaičiuojamas.

Leidžiamiesiems atskaitymams (išlaidoms), remiantis GPMĮ 18 str. 3 dalimi, **nepriskiriama**:

- į biudžetą mokamas PVM;
- gyventojų pajamų mokestis;
- pirkimo (importo) PVM, įtrauktas į PVM atskaitą;
- sumokėtos netesybos, į biudžetą ir valstybės pinigų fondus sumokėtos baudos, delspinigiai ir kitos sankcijos už teisės aktų pažeidimus;
- išlaidos paramai ir dovanoms;
- žemės ūkio veiklą vykdančio gyventojų padarytos žalos atlyginimas;
- išmokos, nuo kurių žemės ūkio veiklą vykdančios gyventojai privalėjo išskaičiuoti pajamų mokestį, tačiau jo neišskaičiavo. Žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas, išmokėdamas pajamas (išmokas) kitiems gyventojams, privalo atsižvelgti į GPMĮ 22 straipsnio nuostatas, kadangi pagal

⁸ Valstybinio socialinio draudimo įmokos.

⁹ Privalomojo sveikatos draudimo įmokos.

¹⁰ Šis aprašas patvirtintas Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 303.

¹¹ FR0457 forma ir jos pildymo bei pateikimo mokesčių administratoriui taisyklės patvirtintos Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 372.

mokesčio mokėjimo tvarką tam tikros išmokos gali būti priskiriamos A klasei, o mokestį nuo tokių išmokų turi išskaičiuoti žemės ūkio veikla besiverčiantis asmuo;

- lengvųjų automobilių, išskyrus naudojamus tik teikiant transporto arba vairavimo mokymo paslaugas ir (arba) nuomojant, įsigijimo išlaidos.

Pavyzdys

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančio gyventojas, kuris veiklos vykdymo tikslais iš kito gyventojų nuomojasi nekilnojamąjį turtą (pavyzdžiui, žemę, žemės ūkio paskirties patalpas ar kt.), išmokėdamas nekilnojamojo turto nuomos išmokas, privalo nuo jų išskaičiuoti 15 proc. pajamų mokestį. Pažymime, jog atitinkamą mėnesį išmokėtas nuomos išmokas ir nuo jų išskaičiuotą pajamų mokestį žemės ūkio veikla besiverčiantis gyventojas turi deklaruoti Mėnesinėje pajamų mokesčio deklaracijoje (forma GPM313) iki kito mėnesio 15 d. (pavyzdžiui, už 2024 m. kovo mėn. teikiama iki 2024 m. balandžio 15 d.; už 2024 m. lapkričio mėn. teikiama iki 2024 m. gruodžio 15 d.). Per kalendorinius metus gyventojams išmokėtas A klasei priskiriamas nuomos išmokas ir nuo jų išskaičiuotą pajamų mokestį žemės ūkio veiklą vykdančio gyventojas turi deklaruoti Metinėje gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijoje (forma GPM312) iki kitų metų vasario 15 dienos. (pavyzdžiui, už 2024 kalendorinius metus teikiama iki 2025 vasario 15 d.).

- neapmokestinamosioms pajamoms tenkantys leidžiami atskaitymai (atkreiptinas dėmesys, kad žemės ūkio veiklą vykdančioms gyventojams kai kuriais atvejais taikomos lengvatos ir jų gaunamos pajamos priskiriamos neapmokestinamosioms pajamoms, neatsižvelgiant į patirtas išlaidas);

- išlaidos, patirtos darant Baudžiamojo kodekso uždraustą veiką, įskaitant kyšius;
- išmokos užsienio vienetams, kurie įregistruoti ar kitaip organizuoti tikslinėse teritorijose, jeigu išmokas mokantis gyventojas centrinio mokesčio administratoriaus nustatyta tvarka mokesčio administratoriui neįrodo, kad tokios išmokos yra susijusios su jas mokančio gyventojų ir jas gaunančio užsienio vieneto įprastine veikla ir kad išmokas gaunantis užsienio vienetas valdo turtą, reikalingą tokiai įprastinei veiklai vykdyti, ir jeigu išmoka ir ekonomiškai pagrįsta ūkinė operacija yra susijusios.

1.7. Mokestinio laikotarpio nuostolių perkėlimas

Vadovaujantis GPMĮ 18¹ straipsnio nuostatomis, apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokestį už 2019 m. ir vėlesnius mokestinius laikotarpius, žemės ūkio veiklos pajamomis gali būti dengiami ankstesnių mokestinių laikotarpių nuostoliai, susidarę tiek iš šios veiklos, įskaitant ir žemės ūkio veikloje naudojamo ilgalaikio turto (išskyrus nekilnojamąjį) pardavimą, tiek iš kitos individualios veiklos(-ų), vykdomos(-ų) pagal individualios veiklos vykdymo pažymą. Mokestinius nuostolius galima perkelti neribotą laiką, tačiau toks perkėlimas nutraukiamas, jeigu gyventojas nutraukia veiklą, dėl kurios šie mokestiniai nuostoliai susidarė (GPMĮ 18¹ str. 3 dalis).

Pažymėtina, jog GPMĮ 18 str. 3 d. 9 punktas numato, jog leidžiamais atskaitymams nepriskiriami neapmokestinamosioms pajamoms tenkantys leidžiami atskaitymai. Todėl, žemės ūkio veiklą vykdančio gyventojas, kuris nėra PVM mokėtojas ar neprivalo juo registruotis, mokestinio laikotarpio nuostolių, susidariusių iš žemės ūkio veiklos, perkelti negalės, kadangi patirti tokios veiklos nuostoliai tenka neapmokestinamosioms pajamoms. Iš tokios veiklos susidariusius mokestinio laikotarpio nuostolius gyventojas galės perkelti tik tada, kai jam kils prievolė registruotis PVM mokėtoju ar jis bus tokiu įsiregistravęs, nes tik tokiu atveju jo pajamos iš žemės ūkio veiklos apmokestinamos pajamų mokesčiu, o patirti nuostoliai priskirtini šioms apmokestinamosioms pajamoms.

1.8. Pajamų apmokestinimas pardavus individualioje veikloje naudojamą turtą

Pagal GPMĮ 10 str. 1 dalies nuostatas, individualios veiklos (įskaitant individualią žemės ūkio veiklą) pajamoms priskiriamos pajamos iš individualios veiklos, įskaitant pajamas iš individualios veiklos turto, išskyrus nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą, nuomos, pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn. Tokios turto pardavimo pajamos apmokestinamos kaip kitos

individualios veiklos (ne žemės ūkio veiklos) pajamos. Nekilnojamojo turto (nesvarbu, ar jis naudojamas vykdant žemės ūkio veiklą ar ne) pardavimo pajamos apmokestinamos pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, reglamentuojančias ne individualios veiklos turto pardavimo pajamų apmokestinimą.

Gyventojas ne individualios veiklos turto pardavimo pajamoms taip pat priskiriamos pajamos už parduotą ilgalaikį turtą, apie kurio naudojimo žemės ūkio veikloje pabaigą pranešta FR0457 formoje. Vis dėlto, jei ūkininkas, nenutraukęs vykdomos veiklos, iškart po FR0457 formos (kurioje pranešta apie ilgalaikio turto naudojimo žemės ūkio veikloje pabaigą) pateikimo parduoda individualioje veikloje naudotą turtą, kuris nebuvo naudotas kaip asmeninis turtas, įvertinus konkrečiu atveju susiklosčiusias aplinkybes, gali būti pripažįstama, jog už pardavimą gautos pajamos priskirtinos individualios veiklos turto pardavimo pajamoms.

Pardavus arba kitaip perleidus nuosavybėn individualios veiklos ilgalaikį turtą, leidžiamiesiems atskaitymams gali būti priskirta tik ta šio individualios veiklos turto įsigijimo išlaidų dalis, kuri nebuvo atskaityta priskiriant vykdomos veiklos leidžiamiesiems atskaitymams to turto apskaičiuotą nusidėvėjimą (amortizaciją) (GPMĮ 19 str. 2 dalis).

Pardavus individualioje žemės ūkio veikloje naudotą ilgalaikį turtą, išskyrus nekilnojamąjį pagal prigimtį daiktą, kuris buvo deklaruotas FR0457 formoje, gautos turto pardavimo pajamos apmokestinamos taikant GPMĮ 6 str. 1 dalyje numatytą 15 proc. GPM tarifą, mokėtiną pajamų mokesčio sumą apskaičiuojant GPMĮ 18² str. 2 ir 3 dalyse nustatyta tvarka atimant PMK.

Kaip jau buvo minėta ankstesniuose šio leidinio skyriuose, visos gyventojas individualios veiklos pajamos, įskaitant ir žemės ūkio veiklos pajamas, individualios veiklos turto pardavimo pajamas ir išlaidas apskaičiuojant mokėtiną pajamų mokestį yra sumuojamos.

1.9. Gaunamų kompensacijų priskyrimas neapmokestinamosioms pajamoms

Vadovaujantis GPMĮ 17 str. 1 d. 5 punktu, gyventojas neapmokestinamosioms pajamoms priskiriamos Lietuvos Respublikos įstatymuose arba kituose teisės aktuose nustatyto dydžio kompensacijos, įskaitant teisės aktuose nustatytas tiesiogines išmokas pajamų lygiui palaikyti.

Pavėluoto mokėjimo palūkanos, numatytos atsiskaitymą už žemės ūkio produkciją reglamentuojančiuose Lietuvos Respublikos teisės aktuose, priskiriamos gyventojas neapmokestinamosioms pajamoms pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 43 punktą. Atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją sąlygas ir tvarką reglamentuoja Įstatymas¹².

1.10. Pajamų iš žemės ūkio veiklos deklaravimas

Žemės ūkio veiklą vykdantys gyventojai per kalendorinius metus gautas žemės ūkio veiklos pajamas turi deklaruoti užpildydami ir pateikdami Metinę pajamų mokesčio deklaraciją (GPM311 forma; toliau – Metinė pajamų deklaracija) VMI, pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, iki kitų metų gegužės 1 dienos. Metinės pajamų deklaracijos formą, pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisykles galima rasti VMI interneto svetainėje.

Metinės pajamų deklaracijos teikimo ypatumai:

- PVM mokėtojai įsiregistravę žemės ūkio veiklą vykdantys gyventojai, nepriklausomai nuo iš žemės ūkio veiklos gautų pajamų sumos dydžio, turi deklaruoti gautas žemės ūkio veiklos pajamas be PVM.

- Metinės pajamų deklaracijos neprivalo pateikti tie žemės ūkio veiklą vykdantys gyventojai, kurie gavo ne didesnes kaip 3 000 eurų žemės ūkio veiklos neapmokestinamas pajamas iš gyventojų ar šaltinio užsienio valstybėje, jeigu šias pajamas gaunantis gyventojas mokestiniu laikotarpiu neprivalo registruotis ir nėra įregistruotas PVM mokėtoju (jei nėra kitų pagrindų teikti minėtą deklaraciją).

- Metinėje pajamų deklaracijoje neprivaloma nurodyti žemės ūkio veiklos pajamų, kurios gautos:

1. iš Lietuvos vienetų, jeigu šias pajamas gaunantis žemės ūkio veiklą vykdantis gyventojas mokestiniu laikotarpiu neprivalo registruotis ir nėra įregistruotas PVM mokėtoju;

¹² Lietuvos Respublikos atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją įstatymas.

2. kaip Lietuvos Respublikos įstatymuose arba kituose teisės aktuose nustatyto dydžio kompensacijos, taip pat kompensacijos, įskaitant teisės aktuose nustatytas tiesiogines išmokas pajamų lygiui palaikyti, kurių dydžiai nenustatyti, tačiau mokėjimas reglamentuotas Lietuvos Respublikos įstatymuose ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimuose.

Deklaruoti pajamas privalo ne tik ūkininkai, įregistravę ūkį Ūkininkų ūkio registre, bet ir žemės ūkio veikloje bendrai dalyvaujantys (ūkininkas, jo sutuoktinis (-ė), ūkininko partneris (-iai)) gyventojai, kurie uždirbtų pajamų iš žemės ūkio veiklos, taip pat ir patirtų išlaidų, pasiskirstymą turi aptarti jungtinės veiklos (partnerystės) ar kitoje sutartyje / susitarime. Kiekvienas partneris gautas pajamas (pajamų dalį) bei joms tenkančią išlaidų dalį atskirai privalo apskaičiuoti ir deklaruoti kalendoriniams metams pasibaigus, iki kitų metų gegužės 1 d., mokesčių administratoriui pateikdamas savo Metinę pajamų deklaraciją.

II. Pridėtinės vertės mokestis

Asmeniui, vykdančiam žemės ūkio veiklą, prievolė registruotis PVM mokėtoju atsiranda, jeigu:

1. Lietuvoje, vykdydamas žemės ūkio veiklą, tiekia prekes ir / ar teikia paslaugas arba vykdo kitą ekonominę veiklą ir bendra per metus (per paskutinius 12 mėnesių) gauto ar gautino atlygio suma yra didesnė nei nustatyta PVM įstatymo 71 str. 2 dalyje. PVM turi būti pradėtas skaičiuoti nuo to mėnesio, kurį minėta riba buvo viršyta. PVM turi būti apskaičiuojamas už visas patiektas prekes ir (arba) suteiktas paslaugas, dėl kurių tiekimo (teikimo) nurodytoji riba buvo viršyta;

2. Lietuvoje iš kitų Europos Sąjungos valstybių narių įsigytų prekių (kitų nei naujos transporto priemonės ar akcizais apmokestinamos prekės) vertė (neįskaitant PVM, sumokėto ar mokėtino valstybėje narėje, iš kurios prekės atgabentos) praėjusiais kalendoriniais metais viršijo ir / ar einamaisiais kalendoriniais metais numato viršyti ar viršija PVM įstatymo 71¹ straipsnio 2 dalyje nustatytą ribą;

3. PVM įstatymo 71 str. 7 dalyje ir 71¹ str. 6 dalyje nurodytais atvejais (dėl kontroliuojamų juridinių asmenų).

Asmuo, vykdančias ar ketinantis vykdyti žemės ūkio veiklą, turi teisę pateikti prašymą įregistruoti jį PVM mokėtoju savanoriškai.

Įsiregistravus PVM mokėtoju, atsiranda prievolė nuo parduodamų prekių (paslaugų) skaičiuoti ir mokėti PVM, PVM įstatymo nustatyta tvarka, tačiau PVM mokėtojas įgyja teisę ir į PVM atskaitą.

Asmenų, kurie verčiasi žemės ūkio veikla, tiekama žemės ūkio produkcija ir / arba teikiamos žemės ūkio paslaugos įprastai apmokestinamos standartiniu 21 proc. PVM tarifu. 0 proc. PVM tarifas gali būti taikomas PVM įstatymo VI skyriuje nustatytomis sąlygomis. PVM mokėtojas gali pasinaudoti PVM atskaita, kaip tai numatyta PVM įstatymo VII skyriuje.

Jeigu asmenys tiekia žemės ūkio produkciją, kurios tiekimas įformintas žemės ūkio produkcijos pirkėjo išrašoma PVM sąskaita faktūra, yra pasirinkę taikyti specialią apmokestinamojo momento nustatymo tvarką, tai prievolė apskaičiuoti PVM už jų tiekiamą žemės ūkio produkciją atsiranda, kai žemės ūkio produkcijos pirkėjas už ją sumoka atlygį.

Pagal PVM įstatymo nuostatas, žemės ūkio veiklą vykdančias asmuo, PVM mokėtojas, turi teisę įtraukti į PVM atskaitą pirkimo (importo) PVM už įsigytas (importuotas) prekes ir paslaugas, jeigu šios prekės ir paslaugos skirtos naudoti PVM apmokestinamam prekių tiekimui ir paslaugų teikimui, ir PVM mokėtojas turi savo vardu tinkamai išrašytą PVM sąskaitą faktūrą, kurioje išskirta PVM suma.

PVM sąskaitas faktūras už Lietuvoje registruotų PVM mokėtojų tiekiamą žemės ūkio produkciją visais atvejais išrašo žemės ūkio produkcijos pirkėjas, jeigu jis yra Lietuvos PVM mokėtojas.

Ūkininkams, kuriems taikoma kompensacinio PVM tarifo schema, taikomos kitokios, PVM įstatymo XII skyriaus pirmame skirsnyje nustatytos, apmokestinimo PVM taisyklės.

Leidinio nuostatos, susijusios su VSD ir PSD įmokomis, yra suderintos su Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

III. Privalomojo sveikatos draudimo įmokos

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal žemės ūkio ministro nustatyta tvarka atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra lygus 2 ekonominio dydžio vienetams (toliau – EDV) arba mažesnis, PSD įmokų mokėjimas.

Šie asmenys moka 2,33 proc. dydžio PSD įmokas kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos. Šio dydžio PSD įmoka yra mokama nepriklausomai nuo tą mėnesį vykdytos individualios žemės ūkio veiklos laikotarpio.

Asmenys turi prievolę mokėti 2,33 procentų dydžio PSD įmokas tik tuo atveju, jeigu jie atitinkamo mėnesio bent vieną dieną nėra asmenys, nurodyti PSDĮ¹³ 6 straipsnio 4 dalyje (nėra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis) arba nėra nurodyti PSDĮ 17 straipsnio 2, 3 dalyse, 4 dalies 1 punkte, 5, 6, 7, 9 ar 10 dalyse (pvz., nedirba pagal darbo sutartį, negauna pajamų pagal autorinę sutartį, negauna pajamų pagal sporto veiklos ar atlikėjo sutartį, nevykdo individualios veiklos, neturi verslo liudijimo, negauna pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą mokamų išmokų, iš kurių GPMĮ nustatyta tvarka turi būti išskaitomas gyventojų pajamų mokestis).

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal žemės ūkio ministro nustatyta tvarka atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra didesnis negu 2 EDV, ir kurie nėra PVM mokėtojai, PSD įmokų mokėjimas.

Šie asmenys moka 6,98 proc. dydžio PSD įmokas kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos. Šio dydžio PSD įmoka yra mokama nepriklausomai nuo tą mėnesį vykdytos individualios žemės ūkio veiklos laikotarpio.

Asmenys turi prievolę mokėti 6,98 procentų dydžio PSD įmokas tik tuo atveju, jeigu jie atitinkamo mėnesio bent vieną dieną nėra asmenys, nurodyti PSDĮ 6 straipsnio 4 dalyje (nėra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis) arba nėra nurodyti PSDĮ 17 straipsnio 2-10 dalyse (pvz., nedirba pagal darbo sutartį, negauna pajamų pagal autorinę sutartį, negauna pajamų pagal sporto veiklos ar atlikėjo sutartį, nevykdo individualios veiklos, neturi verslo liudijimo, nėra individualios įmonės savininkas, nėra ūkinės bendrijos tikrasis narys, nėra mažosios bendrijos narys, negauna pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą mokamų išmokų, iš kurių GPMĮ nustatyta tvarka turi būti išskaitomas gyventojų pajamų mokestis, neteikia žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų pagal paslaugų kvitus ir kt.).

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal žemės ūkio ministro nustatyta tvarka atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra didesnis negu 2 EDV, bet mažesnis negu 4 EDV, ir kurie yra PVM mokėtojai, PSD įmokų mokėjimas.

Šie asmenys moka 6,98 proc. dydžio PSD įmokas kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos. Šio dydžio PSD įmoka yra mokama nepriklausomai nuo tą mėnesį vykdytos individualios žemės ūkio veiklos laikotarpio.

Asmenys turi prievolę mokėti 6,98 procentų dydžio PSD įmokas tik tuo atveju, jeigu jie atitinkamo mėnesio bent vieną dieną nėra asmenys, nurodyti PSDĮ 6 straipsnio 4 dalyje (nėra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis) arba nėra nurodyti PSDĮ 17 straipsnio 2, 3, 5, 6, 7, 9 ir 10 dalyse (pvz., nedirba pagal darbo sutartį, negauna pajamų pagal autorinę sutartį, negauna pajamų pagal sporto veiklos ar atlikėjo sutartį, neturi verslo liudijimo, nėra individualios įmonės savininkas, nėra ūkinės bendrijos tikrasis narys, nėra mažosios bendrijos narys, negauna pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą mokamų išmokų, iš kurių GPMĮ nustatyta tvarka turi būti išskaitomas gyventojų pajamų mokestis, neteikia žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų pagal paslaugų kvitus ir kt.).

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal žemės ūkio ministro nustatyta tvarka atliktus skaičiavimus už praėjusių

¹³ Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas.

metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra lygus 4 EDV arba didesnis, ir kurie yra PVM mokėtojai, PSD įmokų mokėjimas.

Šie asmenys moka 6,98 proc. dydžio PSD įmokas nuo sumos, nuo kurios skaičiuojamos jų VSD įmokos, t. y. nuo 90 proc. individualios žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų (neatėmus PSD ir VSD įmokų) sumos, tačiau ne didesnės kaip 43 VDU (t. y. 81 816,10 Eur).

Šie asmenys moka 6,98 proc. PSD įmokas kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos. Už 2024 m. nustatyta MMA – 924 EUR, todėl kas mėnesį mokama PSD įmoka lygi 64,50 EUR (6,98 proc. x 924 EUR). Šio dydžio PSD įmoka yra mokama nepriklausomai nuo tą mėnesį vykdytos individualios žemės ūkio veiklos laikotarpio.

Asmenys turi prievolę mokėti 6,98 procentų dydžio PSD įmokas kas mėnesį tik tuo atveju, jeigu jie atitinkamo mėnesio bent vieną dieną nėra asmenys, nurodyti PSDĮ 6 straipsnio 4 dalyje (nėra apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis) arba nėra nurodyti PSDĮ 17 straipsnio 2, 3, 5, 6, 7, 9 ir 10 dalyse (pvz., nedirba pagal darbo sutartį, negauna pajamų pagal autorinę, sporto veiklos ar atlikėjo sutartį, neturi verslo liudijimo, nėra individualios įmonės savininkas, nėra ūkinės bendrijos tikrasis narys, nėra mažosios bendrijos narys, negauna pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą mokamų išmokų, iš kurių GPMĮ nustatyta tvarka turi būti išskaitomas gyventojų pajamų mokestis, neteikia žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų pagal paslaugų kvitus ir kt.).

Pasibaigus kalendoriniams metams, PSD įmokos perskaičiuojamos ir iki gegužės 1 d:

- primokamas skirtumas, jeigu asmuo PSD įmokas mokėjo kas mėnesį, o jo individualios žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų suma, nuo kurios skaičiuojamos VSD įmokos, didesnė nei 12 minimaliųjų mėnesinių algų;

- sumokamos PSD įmokos nuo sumos, nuo kurios skaičiuojamos VSD įmokos, jeigu asmuo kas mėnesį PSD įmokų galėjo nemokėti.

IV. Valstybinio socialinio draudimo įmokos

Fiziniai asmenys, kurie verčiasi individualia žemės ūkio veikla, kai žemės ūkio valdos ar ūkio ekonominis dydis pagal žemės ūkio ministro nustatyta tvarka atliktus skaičiavimus už praėjusių metų mokestinį laikotarpį nuo sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos yra lygus 4 EDV arba didesnis, laikomi savarankiškai dirbančiais asmenimis ir draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu. Šie asmenys privalomai draudžiami pensijų, ligos ir motinystės socialiniu draudimu ir sveikatos draudimu, kuris vykdomas PSDĮ nustatyta tvarka.

1. Valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifai

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų valstybinio pensijų, ligos ir motinystės, socialiniam draudimui 2024 metams nustatytas 12,52 procentų (15,52 procentų, jeigu apdraustasis moka papildomą 3 procentų pensijų įmoką savo lėšomis) dydžio tarifas.

2. Pajamos, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų socialinio draudimo įmokų bazę sudaro 90 procentų individualios žemės ūkio veiklos apmokestinamųjų pajamų (neatėmus PSD ir VSD įmokų) suma. Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu nėra apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas ir šie asmenys nedeklaruoja individualios žemės ūkio veiklos pajamų, socialinio draudimo įmokų bazė laikoma 12 Vyriausybės patvirtintų minimaliųjų mėnesinių algų suma. Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų socialinio draudimo įmokos yra skaičiuojamos nuo sumos, ne didesnės negu 43 VDU (t. y. 81 816,10 Eur).

Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2024 metų rodiklių patvirtinimo įstatymu vidutinis šalies darbo užmokestis įmokoms skaičiuoti yra 1 902,70 Eur, todėl įmokos negali būti priskaičiuotos nuo sumos, didesnės negu 81 816,10 EurUR.

3. Valstybinio socialinio draudimo įmokų mokėjimo tvarka ir terminai

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu nėra apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, ir kurie nedeklaruoja individualios žemės ūkio veiklos pajamų, VSD įmokos mokamos **kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos, nuo minimaliosios mėnesinės algos.**

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, VSD įmokos gali būti mokamos avansu **kartą per mėnesį, ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos**, nuo jų pačių pasirinktos sumos, tačiau ne didesnės kaip 43 VDU per metus.

VSD įmokos nuo individualią žemės ūkio veiklą vykdančių asmenų, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, pajamų, gautų praėjusiais metais, metinės sumos (sumokėtų įmokų ir mokėtinų įmokų sumų skirtumas) turi būti sumokėtos **iki Metinės pajamų mokesčio deklaracijos pateikimo VMI termino paskutinės dienos.**

Pavyzdys

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmuo, kurio pajamos mokestiniu laikotarpiu apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, ir kuris nekaupia papildomai pensijai savo lėšomis per 2024 metus nuo 12 MMA sumos (11 088 EUR) sumokėjo VSD įmokų 1 388,22 EUR.

Jeigu individualią žemės ūkio veiklą vykdančio asmens žemės ūkio veiklos apmokestinamosios pajamos (neatėmus VSD ir PSD įmokų) 2024 metais yra 20 000 EUR, šis asmuo iki 2025 metų gegužės 2 d. turėtų sumokėti 865,38 EUR sumokėtų ir mokėtinų VSD įmokų skirtumą ($20\,000\text{ EUR} \times 0,9 \times 0,1252 = 2\,253,60\text{ EUR}$; $2\,253,60\text{ EUR} - 1\,388,22\text{ EUR} = 865,38\text{ EUR}$).

4. Atvejai, kai žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys gali nemokėti VSD įmokų

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys VSD įmokų **gali nemokėti** (tas laikotarpis bus neįskaitytas į socialinio draudimo stažą), kai:

1) gauna (jiems yra paskirta) socialinio draudimo senatvės ar socialinio draudimo netekto darbingumo pensiją, socialinio draudimo negalios pensiją, paskirtą pagal Socialinio draudimo pensijų įstatymą;

2) gauna šalpos pensiją ar šalpos kompensaciją, išskyrus šalpos našlaičių pensiją, paskirtą pagal Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymą;

3) gauna su socialinio draudimo santykiais susijusią (socialinio draudimo) senatvės ar netekto darbingumo (invalidumo) pensiją iš kitos ES valstybės narės, Europos Ekonominės erdvės valstybės, Šveicarijos Konfederacijos arba šalies, su kuria Lietuvos Respublika yra sudariusi tarptautinę sutartį dėl socialinės apsaugos taikymo.

4) yra laisvės atėmimo vietų įstaigoje arba jiems Baudžiamojo kodekso nustatyta tvarka teismo nuosprendžiu yra paskirtos priverčiamosios stacionarinio stebėjimo medicinos priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonės specializuotose psichikos sveikatos priežiūros;

5) yra sukakę senatvės pensijos amžių.

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys vienus metus nuo jų pirmosios veiklos pradžios (įregistravimo savarankiškai dirbančiu asmeniu) socialinio draudimo įmokų gali nemokėti. Asmuo laikomas vykdančiu pirmąją veiklą, jeigu jis po 2018 m. sausio 1 d. pirmą kartą tampa savarankiškai dirbančiu asmeniu ir nuo paskutinės jo prieš tai dirbto savarankiško darbo dienos yra praėję ne mažiau kaip 10 metų (pvz., ne mažiau kaip 10 metų neturėjęs verslo liudijimo, neturėjęs individualios veiklos, nebuves mažosios bendrijos nariu).

5. Socialinio draudimo pranešimų teikimas

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančias asmenys, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, už ataskaitinį mėnesį iki kito mėnesio 15 dienos Fondo valdybos teritoriniam skyriui **turi pateikti SAV pranešimą apie savarankiškai dirbantį asmenį (toliau – SAV pranešimas)**, kai VSD įmokas apskaičiuoja ir sumoka avansu ne vėliau kaip iki einamojo mėnesio paskutinės dienos.

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančys asmenys, kurių pajamos mokestiniu laikotarpiu nėra apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu pagal GPMĮ nuostatas, **SAV pranešimo neteikia**, kadangi jų VSD įmokos apskaičiuojamos nuo MMA.

Individualią žemės ūkio veiklą vykdančys asmenys, pasibaigus kalendoriniams metams ir deklaruę VMI pajamas, nuo kurių turi būti apskaičiuotos VSD įmokos, duomenis apie deklaruotas metines pajamų sumas ir šių sumų išskaidymą pagal kiekvieną kalendorinį mėnesį teikia VMI Metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje, pasirinkdami įmokų tipą „Skaičiuoja SoDra pagal mėnesines sumas - SoDros mėnesinis“. Deklaravus bendrą metinę pajamų sumą, bet nedeklaravus gautų pajamų sumų kalendoriniais mėnesiais, metinė pajamų suma, nuo kurios skaičiuojamos įmokos, bus išdėstyta lygiomis dalimis, atsižvelgiant į veiklos vykdymo laikotarpio kiekvieno mėnesio kalendorinių dienų skaičių ir sumokėtas įmokas.

Nuoroda į SODROS parengtą internetiniame portale skelbiamą individualios veiklos mokesčių skaičiuoklę: http://www.sodra.lt/skaiciuokles/individualios_veiklos_skaiciuokle.

V. Nekilnojamojo turto mokestis

Nekilnojamojo turto mokesčiu neapmokestinamas fiziniam asmeniui nuosavybės teise priklausantis ir (arba) jo įsigijamas nekilnojamasis turtas (arba jo dalis), fizinio asmens **naudojamas** pajamoms iš žemės ūkio veiklos gauti arba uždirbti, nepriklausomai nuo to, ar iš žemės ūkio veiklos gaunamos pajamos apmokestinamos pajamų mokesčiu.

Jeigu fizinis asmuo nuosavybės teise priklausantį ir (arba) įsigijamą nekilnojamąjį turtą (arba jo dalį) naudoja ne tik pajamoms iš žemės ūkio veiklos gauti arba uždirbti, nekilnojamojo turto mokesčiu neapmokestinama tik ta nekilnojamojo turto dalis, kuri yra susijusi su pajamų iš žemės ūkio veiklos gavimu arba uždirbimu. Pavyzdžiui, fizinis asmuo nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą naudoja ne tik pajamų iš žemės ūkio veiklos gavimui (uždirbimui), bet ir individualiai laisvalaikio pramogų organizavimo veiklai vykdyti. Tokiu atveju nekilnojamojo turto dalis, naudojama individualiai laisvalaikio pramogų organizavimo veiklai vykdyti, bus apmokestinama nekilnojamojo turto mokesčiu.

VI. Finansinės apskaitos tvarkymas

Visi ūkininkai ir gyventojai, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, nuo 2022 m. gegužės 1 d. privalo tvarkyti buhalterinę apskaitą. Finansinės apskaitos organizavimo ir tvarkymo pagrindus Lietuvos Respublikoje reglamentuoja Finansinės apskaitos įstatymas¹⁴. Šio įstatymo 1 str. 3 d. 7 punktas numato, kad jo nuostatos taikomos ir gyventojams, kurie vykdo ekonominę veiklą, įskaitant ir individualią veiklą.

Žemės ūkio veikla besiverčiantiems gyventojams taikomus finansinės apskaitos reikalavimus reglamentuoja Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. balandžio 25 d. įsakymas Nr. 3D-280 „Dėl Ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos finansinės apskaitos tvarkos nustatymo“:

- šiuo įsakymu patvirtintas Ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos supaprastintos finansinės apskaitos tvarkos aprašas (toliau – Supaprastintos finansinės apskaitos tvarkos aprašas) įsigaliojo 2022 m. gegužės 1 d.;

- šiuo įsakymu patvirtinti Ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos finansinės apskaitos, tvarkomos darant dvejetainį įrašą, tvarkos aprašas bei Ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos pavyzdinių ūkio finansinių ataskaitų formų pildymo rekomendacijos įsigalioja nuo 2023 m. sausio 1 d.

¹⁴ Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymas.

Supaprastina finansinė apskaita

Supaprastintos finansinės apskaitos tvarkos apraše nurodoma, kad supaprastintą finansinę apskaitą tvarkantys ūkininkai ir gyventojai vadovaujasi Finansinės apskaitos įstatymu ir šiuo aprašu, o keisti pasirinktą finansinės apskaitos tvarkymą paprastojo įrašo būdu į apskaitos tvarkymą dvejybinio įrašo būdu galima tik pasibaigus finansiniams metams. Visos pinigų, pirkimo ir pardavimo operacijos turi būti registruojamos Pinigų kasoje, mokėjimo paslaugų tiekėjo sąskaitose ir pirkimų ir pardavimų apskaitos žurnale, kuris gali būti pildomas popieriniu ar elektroniniu formatu. Ūkinės operacijos turi būti užregistruojamos ūkinės operacijos dieną arba iškart po to, kai yra galimybė tai padaryti, bet ne vėliau kaip iki kito mėnesio 20 d., o grynaisiais pinigais atliekamos operacijos - ne vėliau kaip paskutinę einamojo mėnesio dieną. Pinigų, pirkimo ir pardavimo operacijos turi būti pagrįstos apskaitos dokumentais Finansinės apskaitos įstatymo nustatyta tvarka.

Dvejybinis įrašas

Iki 2022 m. gruodžio 31 d. ūkininkai, įregistravę ūkininko ūkį, ir gyventojai, kurie neįregistravę ūkininko ūkio, tačiau žemės ūkio valdas įregistravę Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre verčiasi individualia žemės ūkio veikla, savo finansinę apskaitą taikant dvejybinio įrašo būdą tvarkė vadovaudamiesi Ūkininko ūkio ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos buhalterinės apskaitos tvarkymo dvejybine apskaitos sistema rekomendacijomis¹⁵.

Nuo 2023 m. sausio 1 d. ūkininko ūkį įregistravę gyventojai, taip pat gyventojai, kurie žemės ūkio veikla verčiasi neįregistravę ūkininko ūkio, pasirinkę finansinę apskaitą tvarkyti darant dvejybinį įrašą, vadovaujasi Ūkininkų ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos finansinės apskaitos, tvarkomos darant dvejybinį įrašą, tvarkos apraše nustatytais reikalavimais.

Finansinę apskaitą gali tvarkyti pats žemės ūkio veiklą vykdomas gyventojas, jo partneriai, samdomas darbuotojas, pagal sutartį apskaitos paslaugas teikianti įmonė arba tokias paslaugas savarankiškai teikiantis asmuo.

Parduodamas savo produkciją ar suteikdamas paslaugas nespecializuotoms žemės ūkio produkcijos supirkimo įmonėms, kitiems ūkininkams, privatiems asmenims, žemės ūkio veiklą vykdomas gyventojas apskaitos dokumentus surašo pats.

Priklausomai nuo to, ar ūkininkas yra PVM mokėtojas, ar ne, jis išrašo PVM sąskaitą faktūrą, sąskaitą faktūrą arba kitą laisvos formos produkcijos pardavimo dokumentą. Jei pirkėjai už paslaugas (prekes) atsiskaito grynaisiais pinigais paslaugos suteikimo (prekių pardavimo) metu, papildomai jokio apskaitos dokumento išrašyti nereikia. Jeigu pirkėjai atsiskaito grynaisiais pinigais ne paslaugos suteikimo (prekės pardavimo) momentu (pavyzdžiui, sumoka avansą ar atsiskaito vėliau po prekės pardavimo / paslaugos suteikimo), grynųjų pinigų gavimo momentu gyventojas turi išrašyti Pinigų priėmimo kvitą, kurio naudojimo, išrašymo ir apskaitos taisyklės patvirtintos VMI prie FM viršininko įsakymu Nr. VA-39¹⁶. Atsiskaičius pavedimu Pinigų priėmimo kvito išrašyti nereikia.

VII. Aktualūs klausimai – atsakymai

1. Ar gali žemės ūkio veiklą vykdomas asmenys samdyti kitus gyventojus sezoniniams darbams atlikti?

¹⁵ Ūkininko ūkio ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos buhalterinės apskaitos tvarkymo dvejybine apskaitos sistema rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 3D-491 „Dėl Ūkininko ūkio ir gyventojų, kurie neįregistravę ūkininko ūkio verčiasi individualia žemės ūkio veikla, veiklos buhalterinės apskaitos tvarkymo dvejybine apskaitos sistema rekomendacijų patvirtinimo“.

¹⁶ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2019 m. gegužės 10 d. įsakymas Nr. VA-39 „Dėl Pinigų priėmimo ir pinigų išmokėjimo kvitų naudojimo, išrašymo ir apskaitos taisyklių ir Bilietų naudojimo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“.

Darbams atlikti žemės ūkio veiklą vykdantys gyventojai gali kitus gyventojus įdarbinti sudarydami darbo sutartį darbų atlikimui arba įdarbinti kitus gyventojus supaprastinta tvarka – naudojant žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus. Paslaugų teikėjai (gyventojai) gali teikti žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas, kurios yra laikinos arba vienkartinės ir kurioms teikti nereikalingi specialūs įgūdžiai, kvalifikacija, leidimai, pažymėjimai, mokymai ar kursai ir kurių sąrašą patvirtino Lietuvos Respublikos Vyriausybė nutarimu Nr. 218¹⁷.

2. Ką turėtų žinoti gyventojas, teikiantis žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus?

Gyventojas, teikiantis žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus, turi teisę teikti paslaugas vienam paslaugų gavėjui ne ilgiau kaip 60 dienų, o jeigu paslaugos teikiamos keliems paslaugų gavėjams, – ne ilgiau kaip 90 dienų per kalendorinius metus, neatsižvelgiant į per dieną teiktą žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų valandų skaičių.

Pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 55 punktą neapmokestinamos 1 750 eurų per mokestinį laikotarpį neviršijančios pajamos, gautos kaip atlygis teikiant paslaugas pagal paslaugų kvitą, kai šių paslaugų teikimą nustato Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo pagal paslaugų kvitą įstatymas.

Pajamos, gautos kaip atlygis teikiant paslaugas pagal paslaugų kvitą, priskiriamos B klasės pajamoms. Gyventojai, gavę tokias pajamas, kurių suma viršija 1 750 EUR, turės deklaruoti pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, pateikdami pajamų mokesčio deklaraciją.

Remiantis GPMĮ 6 str. 1² dalimi, gyventojas, teikiančio žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus, viršijanti 1 750 EUR, kuri kartu su gyventojas per kalendorinius metus gautomis pajamomis ne iš darbo santykių (išskyrus individualios veiklos pajamas, pajamas iš paskirstytojo pelno, tantjemas ar atlygį už veiklą stebėtojų taryboje ar valdyboje, paskolų komitete, mokamą vietoj tantjemų arba kartu su tantjemomis, iš asmens, susijusio su gyventojas darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais, gautas pajamas pagal autorines sutartis, taip pat mažųjų bendrijų vadovų, kurie pagal Lietuvos Respublikos mažųjų bendrijų įstatymą nėra tų mažųjų bendrijų nariai, pagal civilinę (paslaugų) sutartį už vadovavimo veiklą gautas pajamas), neviršijanti 120 VDU¹⁸ apmokestinama taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą. Išvardintų pajamų dalis, viršijanti 120 VDU, apmokestinama taikant 20 proc. pajamų mokesčio tarifą.

3. Kokias deklaracijas VMI turi pateikti žemės ūkio veiklą vykdantis gyventojas apie samdomus darbuotojus?

GPMĮ 22 straipsnyje numatyta, jog pajamos pagal pajamų mokesčio sumokėjimo tvarką yra skirstomos į A ir B klases, kurios lemia, kam tenka prievolė sumokėti pajamų mokestį - pajamas išmokėjusiam asmeniui ar pajamas gavusiam gyventojui. Žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui, išmokant A klasės pajamoms priskiriamas (įskaitant darbo užmokestį) išmokas gyventojams, atsiranda prievolė apskaičiuoti, išskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą pajamų mokestį.

Žemės ūkio veiklą vykdantis gyventojas, vadovaudamasis GPMĮ 23 straipsnio nuostatomis, nuo išmokamų darbo santykių pajamų privalo apskaičiuoti, išskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą pajamų mokestį. Žemės ūkio veiklą vykdantis gyventojas, kaip mokestį išskaičiuojantis asmuo, išmokėjęs A klasei priskiriamas pajamas, privalo pateikti:

- 1) Mėnesinę pajamų mokesčio deklaraciją (forma GPM313) iki kito mėnesio 15 d.; ir
- 2) Metinę gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaraciją (forma GPM312) bei jos priedus metams pasibaigus iki kitų metų vasario 15 dienos.

Pajamų mokestį nuo B klasės pajamų (pavyzdžiui, nuo pajamų, gautų už žemės ūkio ir miškininkystės paslaugas pagal žemės ūkio bei miškininkystės paslaugų kvitus) apskaičiuoti, sumokėti bei deklaruoti prievolė tenka pajamas gavusiam gyventojui (GPMĮ 25, 27 straipsniai).

¹⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. kovo 13 d. nutarimas Nr. 218 „Dėl Žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų, kurias paslaugų gavėjas turi teisę gauti, o paslaugų teikėjas turi teisę teikti pagal paslaugų kvitą, sąrašo patvirtinimo“.

¹⁸ Vidutinių šalies darbo užmokesčių suma, taikoma apdraustųjų asmenų einamųjų metų valstybinio socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti.

Nuo samdomų darbuotojų darbo užmokesčio mokamos ir VSD bei PSD įmokos. Informaciją apie PSD bei VSD įmokas ir mokėjimo tvarką teikia SODRA. Šią informaciją galima rasti adresu <https://www.sodra.lt/>.

4. Kaip įmonė turi apmokestinti įsigytus iš savo darbuotojo - ūkininko PVM mokėtojo žemės ūkio produktus (pvz., įmonė, teikianti viešojo maitinimo paslaugas iš savo darbuotojo - ūkininko įsigijo bulves)?

Pagal GPMĮ 22 straipsnyje nustatytą mokesčio mokėjimo tvarką, iš juridinio asmens (susijusio darbo santykiais arba ne), gyventojų gautos individualios žemės ūkio veiklos pajamos priskiriamos B klasės pajamoms. Nuo šiai klasei priskiriamų pajamų žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas pajamų mokestį apskaičiuoja ir sumoka pats. Juridinis asmuo apie žemės ūkio veiklą vykdančiam gyventojui išmokėtą išmoką turi pranešti pateikdamas metinę GPM312 formą.

5. Kas turi apskaičiuoti, deklaruoti ir sumokėti pajamų mokestį, kai individualią žemės ūkio veiklą vykdančias nuolatinis Lietuvos gyventojas veiklos vykdymo tikslais nuomojasi nekilnojamąjį turtą (žemę, negyvenamosios paskirties patalpas ir t. t.) iš kito gyventojų ir moka jam atlygį už nekilnojamojo turto nuomą?

Iš individualią veiklą vykdančio nuolatinio Lietuvos gyventojų už nekilnojamųjų pagal prigimtį daiktų nuomą gautos pajamos, išskyrus pajamas, nuo kurių mokamas fiksuoto dydžio pajamų mokestis, yra priskiriamos A klasės pajamoms (GPMĮ 22 str. 1 d. 2 punktas).

Taigi, kai individualią žemės ūkio veiklą vykdančias nuolatinis Lietuvos gyventojas veiklos vykdymo tikslais iš kito **gyventojų nuomojasi nekilnojamąjį turtą**, kuris tokiai nuomos veiklai neįsigijo arba negalėjo įsigyti (kai nuomojamos ne gyvenamosios paskirties patalpos) verslo liudijimo, nuo nuomotojui išmokamų nekilnojamojo turto nuomos pajamų (A klasės pajamos) **apskaičiuoti, išskaičiuoti ir sumokėti į biudžetą 15 proc. pajamų mokestį privalo individualią žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas.**

Išmokėtas nuomos pajamas ir jų išskaičiuotą pajamų mokestį, laikydamasis GPMĮ 23 straipsnyje nustatytos tvarkos, individualią žemės ūkio veiklą vykdančias gyventojas turi deklaruoti Mėnesinėje pajamų mokesčio deklaracijoje (forma GPM313) ir Metinėje gyventojams išmokėtų išmokų, priskiriamų A ir B klasės pajamoms, deklaracijoje (forma GPM312).

6. Kur galima rasti informaciją žemės ūkio veiklą vykdančiams asmenims apie leidimų įsigijimą žymėtiems degalams?

Leidimų įsigijimą žymėtiems degalams atmintinę ūkininkai gali rasti VMI interneto svetainėje adresu: <https://www.vmi.lt/evmi/akcizai2>.

7. Koks pajamų mokesčio tarifas taikomas individualios žemės ūkio veiklos pajamoms ?

Individualios žemės ūkio veiklos pajamos apmokestinamos taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą, tačiau mokėtina pajamų mokesčio suma apskaičiuojama pritaikant pajamų mokesčio kreditą (žr. leidinio 1.4 skyrių).

8. Ar virtualusis buhalteris i.APS yra pritaikytas žemės ūkio veikla besiverčiančių gyventojų buhalterinės apskaitos tvarkymui?

i.APS nėra pritaikytas žemės ūkio veiklą vykdančių gyventojų iš šios veiklos gautoms pajamoms ir išlaidoms apskaityti.

9. Ar ūkininko gauta parama žemės ūkio plėtrai (pvz., technikai, įrangai įsigyti ir kt.) pagal Nacionalinei mokėjimo agentūrai pateiktus projektus pripažįstama ūkininko pajamomis?

Parama, skirta žemės ūkio plėtrai (pavyzdžiui, lėšos, skirtos padengti žemės ūkio technikos įsigijimo ar remonto išlaidas), kurią ūkininkui teisės aktų nustatyta tvarka išmoka Nacionalinė mokėjimo agentūra, pagal GPMĮ 17 str. 1 d. 5 punktą priskiriama pajamų mokesčiu neapmokestinamosioms pajamoms. Tokių iš Nacionalinės mokėjimo agentūros gautų lėšų ūkininkui į Metinę pajamų deklaraciją įtraukti nereikia. Tačiau atkreipiame dėmesį, kad minėtu būdu žemės

ūkio veikloje naudojamą turtą (pavyzdžiui, traktorių, kombainą) įgijęs ūkininkas leidžiamiesiems atskaitymams negali priskirti kompensuotos turto įsigijimo kainos (jos dalies).

Pavyzdys

Ūkininkas, PVM mokėtojas, 2024 m. sausio 1 d. individualios veiklos turtui (100 proc.), priskiria kombainą, pirktą už 240 000 EUR (be PVM), iš kurių 100 000 EUR kompensavo Nacionalinė mokėjimų agentūra. Tokiu būdu įgyto kombaino įsigijimo kaina, nuo kurios galima skaičiuoti nusidėvėjimą, turi būti sumažinta gauta kompensacijos suma, t. y. 100 000 EUR.
